

Yönetici özeti

Artan kırılganlığın ortasında istihdam tarafında yaşanan dayanıklılık

Yavaşlayan ekonomik toparlanma ...

Makroekonomik ortam 2023 yılı içinde önemli ölçüde kötüleşmiştir. Süregelen jeopolitik gerilimlere ek olarak, inatçı ve genişleyen enflasyon, merkez bankalarının sık ve agresif hamlelerini tetiklemiştir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerdeki para otoritelerinin 1980'lerden bu yana kaydedilen en hızlı faiz artışlarını gerçekleştirmesi, küresel çapta da önemli yankılar uyandırmıştır. Çin, Türkiye ve Brezilya gibi büyük ve gelişmekte olan ekonomilerin önemli ölçüde yavaşlaması, küresel sanayi faaliyetleri, yatırım ve ticaret üzerinde olumsuz etkilere neden olmuştur. Gelişmiş ekonomilerdeki büyüme neredeyse yarı yarıya azalmıştır. Enflasyonun hedeflerden belirgin ve ısrarlı bir şekilde saptığı göz önüne alındığında, merkez bankalarının en azından 2024 sonuna kadar parasal koşullardaki sıkı duruşunu sürdürmesi beklenmektedir. Sonuç olarak, pandemi sonrası ekonomik ve sosyal toparlanma henüz tamamlanmamış ve yeni kırılganlıklarla birlikte sosyal adalette istenen düzeyde bir iyileşme kaydedilememiştir.

... istihdam tarafındaki artışın dirençli olduğu, işsizlik oranının ise düşmeye devam ettiği ortamda ...

Ekonomik yavaşlamaya rağmen, 2023 yılındaki küresel büyüme, beklentinin biraz daha üzerinde gerçekleşmiş ve işgücü piyasaları şaşırtıcı bir dayanıklılık göstermiştir. Güçlü istihdam artışı sayesinde hem işsizlik oranı hem de istihdam açığı pandemi öncesi değerlerin altına gerilemiştir. Küresel işsizlik oranı, 2023 yılında yüzde 5,1 ile 2022 yılına göre makul ölçüde bir iyileşme göstermiştir. Küresel istihdam açığı da 2023 yılında iyileşme göstermiş olsa da, 435 milyona yaklaşarak yüksek seviyede seyretmeye devam etmiştir. Ayrıca, 2023 yılında işgücü piyasasına katılım oranları, gelişmiş ekonomilerdeki işgücü piyasası dengesizliklerine katkıda bulunan işgücü piyasası grupları arasında büyük farklılıklar olmasına rağmen, özellikle düşük-orta gelirli ve yüksek gelirli ülkeler arasında pandemi dönemindeki dip seviyelerine kıyasla önemli ölçüde toparlanmıştır. Ortalama çalışma saatleri 2019'daki salgın öncesi seviyelerinin altında kalarak toplam kullanılabilir işgücü girdisi üzerinde baskı oluşturmuş ve özellikle gelişmiş ve bazı gelişmekte olan ekonomilerdeki kilit sektörlerde işgücü piyasası dengesizliklerine neden olmuştur. Dengesizlikler 2023'te bir miktar azalmış olsa da, işgücü piyasasındaki bu dengesizliklerin, doğası itibarıyla döngüsel olmaktan ziyade yapısal olduğuna dair endişeler artmaktadır.

...her ne kadar reel ücretler düşmüş ve çalışan yoksulluğu dibe vurmuş olsa da

Düşük işsizlik ve pozitif istihdam artışına rağmen, ücret artışlarının enflasyona ayak uyduramaması nedeniyle G20 ülkelerinin çoğunda reel ücretler gerileme kaydetmiştir. Dahası, 2022 yılında aşırı yoksulluk içinde yaşayan (satın alma gücü paritesi (SAGP) açısından kişi başına günlük 2,15 ABD dolarından daha az kazanan) çalışanların sayısı dünya genelinde yaklaşık 4 milyon artmıştır. SAGP bazında kişi başına günlük 3,65 ABD dolarından az kazanç sağlayan orta düzey

yoksulluk sınıfındaki çalışan kesime bakıldığında da benzer bir tablo ortaya çıkmaktadır. Orta düzey yoksulluk içinde yaşayan çalışan sayısı 2022'de yaklaşık 8 milyon artarken, orta düzeyde yoksullukta düşüş sadece üst-orta gelirli ülkelerde gözlenmiştir. Olumlu açıdan bakıldığında, kayıt dışı çalışanların sayısı, artan küresel işgücü nedeniyle 2023 yılında 2 milyar kişiye ulaşmış olsa da, kayıt dışılık oranları salgın öncesi seviyelere yaklaşmıştır.

Kötüleşmeye başlayan finansal koşullarla birlikte artan kırılganlık

Manşet istihdam rakamlarındaki ılımlı eğilimlerin altında, pandemiden önce zaten zor durumda olan ülkeleri ilk olarak vurması muhtemel bir kırılganlık ortaya çıkmaya başlamıştır. Gelişmekte olan ülkeler arasında özellikle yüksek borçluluk oranına sahip ülkeler, küresel finansal koşulların sıkışmasıyla birlikte, hızla finansal darboğaza girme riski altındadır.

Bu durumun da çalışma koşulları ve ücret artışları üzerinde önemli yansımaları olacaktır. Şimdiye kadar bu sorunlar yerel düzeyde kalmış ve sorunların bölgesel ya da küresel yansıması sınırlı düzeyde gerçekleşmiştir. Ancak, finansal stresin sistemik açıdan daha önemli ülkeleri etkilemesi halinde, yeni bir küresel finans krizinin ortaya çıkması kaçınılmazdır.

Yatırımlar dirençli kalmaya devam etti ...

Küresel yatırım oranları, küresel finans krizi sırasındaki tarihi düşük seviyelerinden bu yana önemli ölçüde toparlanmış ve pandemi boyunca da bu toparlanma devam etmiştir. Yükselen finansman maliyetleri ve belirsizlik seviyesindeki artış, özellikle Avrupa ülkeleri arasında daha yüksek yatırım gerektiren faaliyetlere geri dönüşü engellemiştir. Emtia tarafındaki güçlü gelişmeler sayesinde, Sahra-altı Afrika'daki ülkeler yatırımlarda önemli bir ivme yakalamış olup, yatırım oranlarının bu alt

bölgede otuz yılı aşkın bir süredir görülen en yüksek seviyelerde devam etmesi beklenmektedir. Öte yandan, Doğu ve Güneydoğu Asya'daki ülkelerde, çok yüksek seviyelerden de olsa yatırımlar, ılımlı bir yavaşlama yaşamıştır. Genel olarak, yatırımlarda geçici bir düşüş beklenmekle birlikte, küresel yatırım oranlarının 2010'lu yıllarda görülen seviyelerin önemli ölçüde üzerinde kalması beklenmektedir.

... ancak artan fiyat baskılarıyla birlikte verimlilikteki artış yavaşlamaya devam etti

Ülkelerin salgından kurtulmasıyla gerçekleşen kısa bir büyüme sıçramasının ardından, toplam işgücü verimliliği büyümesi hızla önceki on yılda gözlemlenen düşük hızı geri dönmüştür. Bu yavaşlama, başta dijital teknolojiler olmak üzere teknolojik ilerlemenin belirgin bir şekilde hızlandığı ortama rağmen gerçekleşmiştir. Bu bağlamda, birçok gelişmiş ve bazı gelişmekte olan ülkelerde gözlemlenen yatırım artışı, yatırımların muhtemelen düşük üretkenliğe sahip hizmetler ve inşaat sektörlerinde güçlenmesi nedeniyle, üretkenlik tarafındaki artışı desteklememiş gibi görünmektedir.

Verimlilik artışının yavaş olduğu dönemlerde, reel harcanabilir gelir ve reel ücretler, genellikle ani fiyat şoklarına karşı

savunmasız durumda olur. Sadece sınırlı sayıda firmanın karlılığı arttığından, çoğu çalışan, kazançlarının daha fazla artırılmasını talep edememekte ve bu nedenle kendilerinin ve hane halklarının reel harcanabilir gelirleri hızla erozyona uğramaktadır. Dahası, kazançlardaki büyük sektörel heterojenlik göz önüne alındığında, ülke içi gelir eşitsizliğinin daha da genişlemesi söz konusudur. Makro politika yapımcılar, ücret-fiyat sarmalının olmamasını memnuniyetle karşılayabilir, ancak zaten cansız bir büyüme ortamında ve pandemi sırasında kazançların kaybedildiği bir ortamda, reel harcanabilir gelirin bu şekilde erozyona uğraması, toplam talep ve daha sürdürülebilir bir ekonomik toparlanma için kötüye işaretir. Daha da önemlisi, talep durakladığında, firmalar en son teknolojik gelişmelere yatırım yapmak ve

uyum sağlamak için yeterli düzeyde gelir elde

Zayıf üretkenlik artışı ve daha düşük ortalama çalışma saatleri ile birleşen işgücü dengesizlikleri ...

İşgücü ve beceri eksikliklerine ilişkin endişeler, en azından gelişmiş ekonomilerde ve bazı gelişmekte olan ekonomilerde, politika yapıcılarının gündeminde üst sıralarda yer almaya devam etmektedir. Toplam işgücüne katılım oranlarındaki hızlı toparlanmaya rağmen, temel iş gücüne sahip sektör temsilcileri, bakım, ulaşım ve perakende sektörlerindeki istihdam talebini karşılamak adına insanları bu sektörlerle çekmekte zorlandıklarını ifade etmişlerdir. İmalat, inşaat ve BİT (Bilgi İletişim Teknolojileri) gibi diğer sektörlerde de sürekli olarak eksiklikler olmuştur. Temel işçi açığı ile ilgili yaşanan zorlukların bir kısmı bu sektörlerdeki kötü çalışma koşulları ile ilgilidir. Verimliliğin yavaşlamasıyla birlikte, bu sektörlerdeki işverenlerin daha yüksek ücretler teklif etmesi de zorlaşmaktadır. Buna ek olarak, sektörler arasında yeniden yapılandırılan talep ve destekleyici maliye politikası, belirli sektörlerde doldurulması zor olan boş pozisyonlarda önemli bir yığılma yaratmıştır. Bu sektörel uyumsuzluğa, çalışanların uygun fiyatlı konuta erişimde yaşadıkları sorunlardan kaynaklı ortaya çıkan düşük coğrafi hareketlilik de sıklıkla eklenmiştir. Bu sıkıntılar daha sıkı makroekonomik politikalarla hafiflemiş gibi görünse de, işgücü piyasasındaki dengesizlikler devam etmiştir.

İşgücüne katılım oranlarının salgın öncesi seviyelere geri dönüşü dengesiz olmuş ve tüm işgücü piyasası grupları eşit düzeyde fayda sağlamamıştır. Kadınların işgücüne katılım oranları beklenenden daha hızlı toparlanmasına rağmen, özellikle gelişmekte olan ülkelerde yaşanan cinsiyetler arası katılım farkı yüksek seviyelerde devam etmektedir. En endişe verici olan ise gençlerin durumudur. Gençlerin işgücüne katılımı, genel trendin üzerinde toparlanmış olsa da, işgücü piyasasından ayrılan gençlerin orantısız derecede büyük bir kısmı herhangi bir eğitim almamakta ve işe dönme konusunda önemli engellerle karşılaşmaya devam etmektedir. Eğitimde, öğretimde veya istihdamda olmayanların (NEET) oranı gelir düzeyleri arasında yüksek kalmaya devam etmektedir. Bu

edemediğinden, verimlilik artışı sektöre uğrar.

durum ise, özellikle genç kadınlar arasında, bireylerin işgücü piyasasına uzun vadeli bağlılıklarında önemli zorluklara neden olmaktadır.

İnsanlar işgücü piyasasına geri dönmüş olsalar da, pandemi öncesiyle aynı sayıda saat çalışma eğiliminde değiller. Tüm gelir seviyelerindeki ülkelerde, ortalama çalışma saatleri, toplam çalışma saatlerine kıyasla daha az artış göstermiş ve bazı - temas yoğun - sektörlerde akut işgücü kıtlığı ortaya çıkmıştır. Bunlar, kısmen son üç yılda biriken ve sağlıklı ilişkili uzun vadeli sorunlarla ilgilidir. Hastalık günlerinin sayısı pandemi öncesi seviyelere göre önemli ölçüde artmıştır ve bu da insanların sağlığı üzerinde COVID-19 ile ilgili etkilerin devam ettiğini göstermektedir. Çalışılan saat sayısına bakılmaksızın, çalışanları işte tutmaya yönelik hayata geçirilen politika tedbirleri yavaş yavaş azalmakta ve ortalama çalışma saatlerinin daha hızlı toparlanmasını engellemektedir. Son olarak, yarı zamanlı çalışma oranındaki artış, yarı zamanlı çalışanların genellikle tam zamanlı bir işe dönmekte zorlanmasından kaynaklı olarak, ortalama çalışma saatlerinde daha uzun vadeli düşüşler yaşanmasına etki etmektedir.

Ekonomi yavaşlamaya devam ettikçe, bu işgücü açıklarının bir kısmı, daha az boş pozisyon veren firmalar tarafından karşılanacaktır. Bununla birlikte, verimlilik artışı zayıf kalmaya devam ettikçe, işgücü açığının da devam etmesi olası görünmektedir. Nüfusun yaşlandığı ülkelerde, işverenler, yavaşlayan büyümeye rağmen boş pozisyonlarını doldurmada giderek artan zorluklarla karşılaşacaktır. Yaşlı çalışanlar daha az sıklıkta iş değiştirme eğilimindedir. Dolayısıyla daha yaşlı bir nüfusun olması, açık pozisyonlar için adayların çoğunu oluşturan istikrarsız çalışanların (sürekli bir işten diğerine geçen kişilerin) daha az olacağı anlamına gelmektedir. Çalışma koşullarındaki iyileşmeler ve artan verimlilik, işgücü piyasasındaki bu dengesizliklerin bir kısmının giderilmesine yardımcı olabileceği gibi, ciddi işgücü fazlasına sahip ülkeler arasında iş fırsatlarının daha adil bir şekilde dağıtılmasını da sağlayabilir.

... işgücü piyasası uyumunu etkileyen yapısal sorunların bir göstergesi

İşgücü piyasalarını etkileyen konjonktürel faktörler yavaş yavaş ortadan kalktıkça, işgücü piyasası uyumundaki yapısal sorunlar daha acil hale gelmiştir. Birçok gelişmiş ekonomide uygulama örneğini gördüğümüz iş koruma programlarının, firmaların ve çalışanların değerli deneyim ve becerileri kaybetmelerinin önlenmesi için gerekli olduğu kanıtlanmıştır. Ancak bu programlar, toparlanmanın başlamasıyla birlikte çalışanların yeni fırsatlara hızla geçiş yapma olasılığını azaltmıştır. Ayrıca, gelişmiş ve bazı gelişmekte olan ekonomilerde, verimlilik ve nüfusun yaşlanmasına ilişkin uzun vadeli eğilimler, pandeminin neden olduğu işgücü piyasası

dengezsizliklerini gidermek için yapılması gereken düzenlemeleri yavaşlatmıştır. Kısım yukarıda açıklanan konut piyasası sorunları nedeniyle ortalama olarak daha yaşlı ve daha az hareketli bir hale gelen işgücü, alternatif iş fırsatlarına geçmek için daha az fırsata sahip olacaktır. Hatta verimlilik artışındaki genel yavaşlama nedeniyle bu tür fırsatlar hiç oluşmayabilir ve bunun sonucu olarak daha iyi ücretlere geçiş yolları azalabilecektir. Son olarak, 2023 yılında yaşanan ılımlı iyileşmelere rağmen, hem erkekler hem de kadınlar için işgücü piyasasına katılım oranları, uzun vadeli eğilimini devam ettirerek, çoğu gelir grubunda 2024 ve 2025 yıllarında düşüş kaydedecektir.

Hızlanan teknolojik ilerleme işgücü piyasasının dayanıklılığını test ediyor

İşgücü piyasası uyumu, teknolojik ilerlemenin hızlanmasıyla birlikte, ilave testlere tabi olacaktır. 2023 yılı, üretken yapay zekayı (AI) içeren başka bir dijital yenilik dalgasının daha gelişine tanık olmuştur. Bu belirgin teknolojik ilerlemeye rağmen, yaşam standartları ve verimlilik artışı iyileşmemiştir. Bu da işgücü piyasası uyumunun yavaş olduğunun bir başka göstergesidir. Beceri eksikliği ve büyük dijital tekellerin yeni gelenler için yarattığı giriş engelleri, özellikle düşük verimli sektörlerde ve gelişmekte olan ülkelerde teknolojinin daha hızlı benimsenmesinin önündeki önemli engeller olmuştur. Dijital sektördeki yatırımların yalnızca az sayıda holding tarafına yönelmeye devam etmesi nedeniyle, coğrafi eşitsizliklerin daha da kötüleşmesi beklenmektedir. Gelişmekte olanlar da dahil olmak üzere birçok ülke, yapay zekanın benimsenmesini teşvik etmeye yönelik

politikaları hayata geçirmiştir. Ancak mevcut jeopolitik gerilimlerin yaşandığı ortamda, teknolojik transferin önündeki engeller giderek artmaktadır. Bu da gelişmekte olan ülkelerde bu dijital teknolojilerin faydalarından yararlanmaya yönelik sıçrama stratejilerini engelleyecektir. Geniş tabanlı beceri girişimleri önemli miktarda yerel mali kaynaklar gerektirmekle birlikte, bu girişimler, gelişmiş ekonomiler de dahil olmak üzere pandemi nedeniyle aşınmaya uğramıştır. Toplumun geneline fayda sağlayacak nitelikte, daha hızlı bir dijital dönüşümü arzulayan ülkeler, örneğin misyon odaklı inovasyon politikası ve egemen varlık fonları aracılığıyla kaynakların harekete geçirilmesi yoluyla teknolojik gelişmeye yönelik daha proaktif bir yaklaşım da dahil olmak üzere yeni politika yaklaşımlarına ihtiyaç duyacaktır.

Çoklu kriz sosyal adaleti kötüleştirirken görünüm hala bulanık

Yakın gelecekte işgücü piyasası görünümünün, ılımlı düzeyde de olsa kötüleşmesi beklenmektedir. Küresel işsizlik oranları, esas olarak gelişmiş ekonomilerdeki artan işsizlik nedeniyle, tahmin ufku boyunca hafifçe yükselecektir. İşsizliğin 2024 yılında ılımlı bir şekilde artması beklenmektedir. İşgücüne katılım oranları düştükçe ve istihdam artışı yavaşladıkça, küresel işsizlik 2 milyon artacak ve 2023 yılında yüzde 5,1 düzeyinde olan küresel işsizlik oranı, 2024 yılında yüzde 5,2'ye yükselecektir. Küresel istihdam açığı, iyileşmekle birlikte, 2023 yılında 435 milyona yaklaşarak yüksek seviyesini korumuştur. Yüksek ve kalıcı enflasyon oranları ve artan konut maliyetleri nedeniyle reel ücretlerde ve yaşam standartlarında meydana gelen erozyonun hızlı bir şekilde telafi edilmesi pek olası görünmemektedir. Genç işsizliği, özellikle NEET oranlarının yüksek olduğu ülkelerde, işgücü piyasası uyumunun daha hızlı ve yapısal olmasına yönelik bir zorluk teşkil etmeye devam etmektedir. İstihdam dayanıklılığında yaşanan aşınmanın daha da fazlalaşmasının önüne geçmek için, pandeminin yarattığı boşluğun, hedeflenen beceri girişimleri yoluyla hızla kapatılması gerekmektedir. Kayıt dışılık oranlarının daha fazla iyileşmesi beklenmemektedir. 2024 yılında küresel

işgücünün yaklaşık yüzde 58'i kayıt dışı olarak istihdam edilmeye devam edecektir. Bununla birlikte, çalışan yoksulluğunun devam etmesi beklenmektedir.

BM sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşma yolunda ilerlemeyi hızlandırmak için büyük zorlukların hızla ele alınması gerekmektedir. Mevcut jeopolitik gerilim ortamı, büyük ekonomik, ekolojik ve sosyal zorlukların ele alınmasına yönelik hızlı ve etkili uluslararası koordinasyon açısından kötü bir işarettir. Hükümetlerin, verimlilik artışını ve yaşam standartlarını yükseltecek girişimler yoluyla iç ekonomilerini güçlendirmeleri gerekmektedir. Bu amaçla, hükümetler ve sosyal ortaklar, örnek olarak küresel beceri ortaklıklarını güçlendirerek, bölgesel verimlilik girişimlerini teşvik etmek için mevcut uluslararası işbirliği araçlarından faydalanabilirler. Her ne kadar hükümetler ekonominin hakim zirvesine dönmüş olsalar da, özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerdeki hükümetlerin kaynakları tükenmiş durumdadır. G20'nin, çok taraflı kalkınma fonlarından daha iyi faydalanmak amacıyla uluslararası işbirliğini geliştirmeye yönelik gerçekleştirdiği mevcut çalışmaları teşvik edilmeli ve en kırılgan durumdaki ekonomilerin desteklenmesi amacıyla hızlandırılmalıdır.